

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1920.

Andra kammaren.

Nr 9.

Lördagen den 24 januari.

Kl. 2.30 e. m.

§ 1.

Justerades de vid kammarens sammanträde den 17 innevarande januari förda protokollen.

§ 2.

Herr statsrådet *Petrén* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 34, angående understöd till efterlevande till vissa vid kanonbåten *Gunhilds* minsprängning omkomna personer;

nr 35, angående understöd till efterlevande till vissa vid minexplosion omkomna personer;

nr 36, angående pension å allmänna indragningsstaten åt avlidne löjtnanten vid flottan *F. G. A. Netzlers* moder, änkan *Gerda Ragnhild Elvira Netzler*, född *Borg*;

nr 25, med förslag till lag om ändrad lydelse i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862;

nr 27, med förslag till lag om ändrad lydelse av § 3 i lagen angående folkskoleväsendet i Stockholm den 15 maj 1903; och

nr 29, angående försäljning av vissa statens järnvägar tillhöriga markområden.

Dessa propositioner bordlades på begäran.

§ 3.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande proposition, nr 24, med förslag till förordning om särskilda avdrag vid 1920 års taxering till bevillning för inkomst.

§ 4.

Vidare föredrogs var för sig följande på kammarens bord liggande motioner; och remitterades därvid

Andra kammarens protokoll 1920. Nr 9.

till konstitutionsutskottet motionerna:

- nr 140, av herr *Alvin*;
- nr 141 och 142, av herr *Vennerström m. fl.*;
- nr 143, av herr *Andersson* i Råstock;
- nr 144, av herr *Erlansson m. fl.*;
- nr 145, av herrar *Månsson* i Hageström och *Vennerström*;
- nr 146 och 147, av herrar *Månsson* i Hageström och *Werner*;

samt

- nr 148, av herr *Hage m. fl.*

till statsutskottet motionerna:

- nr 149, av herr *Alvin*;
- nr 150, av herr *Sjöblom*;
- nr 151, av herr *Hansson* i Rättvik; och
- nr 152, av herr *Nilsson* i Vibberbo *m. fl.*

till jordbruksutskottet motionen nr 153 av herr *Månsson* i Erlandsro *m. fl.*

till statsutskottet motionerna:

- nr 154, av herr *Hederstierna*;
- nr 155, av herr *Eriksson* i Grängesberg *m. fl.*;
- nr 156, av herrar *Eriksson* i Grängesberg och *Elldin*;
- nr 157, av herr *Lübeck m. fl.*;
- nr 158 och 159, av herr *Lübeck*;
- nr 160, av herr *Pehrsson* i Bramstorp;
- nr 161, av herr *Bengtsson* i Norup *m. fl.*;
- nr 162, av herr *Olsson* i Mora *m. fl.*;
- nr 163, av herrar *Kjellberg* och *Branting*;
- nr 164, av herr *Kjellberg*;
- nr 165, av herr *Hage*;
- nr 166, av herr *Zander*;
- nr 167, av herr *Nilsson* i Landeryd *m. fl.*; och
- nr 168, av herr *Ericson* i Funäsdalen *m. fl.*;

till bevillningsutskottet motionerna:

- nr 169, av herr *Lindman m. fl.*; och
- nr 170, av herr *Hansson* i Rättvik;

till bankoutskottet motionerna:

- nr 171, av herr *Alvin*;
- nr 172, av herr *Vennerström*;
- nr 173, av herr *Runefors*;
- nr 174, av herr *Bäcklund m. fl.*;
- nr 175, av herr *Björklund*;
- nr 176 och 177, av herr *Pettersson* i Södertälje;
- nr 178 av herr *Osberg*;
- nr 179, av herr *Månsson* i Hageström;

nr 180, av herr *Kjellberg*; och
nr 181, av herr *Sköld*;

till behandling av lagutskott motionerna:

nr 182, av herr *Jensen m. fl.*;

nr 183, av herrar *Vennerström* och *Werner*; samt

nr 184, av herr *Eriksson* i Grängesberg.

Vid nu skedd föredragning av herr *Bengtssons* i Norup motion nr 185, om ändring i 1 § lagen om arbetstidens begränsning begärdes ordet av

Vid remiss av motionen nr 185.

Herr *Karlsson* i Sandviken, som yttrade: Herr talman! Vid remissen av denna motion får man ett osökt tillfälle att yttra sig och därvid även komma in på några andra, förut remitterade motioner angående ändringar i arbetstidslagen av föregående år.

Man skulle ju kunna använda samma motivering vid detta tillfälle, som alltid har gjorts gällande gent emot arbetarrepresentanterna i denna kammare, när de redan året efter det en lag antagits motionerat om ändringar i densamma. Motiveringen för avstyrkande har då alltid gått ut ifrån, att man först skulle se verkningarna av den lag, man antagit, innan man föreslog några förändringar däri, men det tycks verkligen, som om de herrar, som nu motionerat, icke i detta fall tänkt sig att följa den kutym, som varit deras egen sedan lång tid tillbaka. Framförallt har det väl åtminstone aldrig varit kutym, att man försökt genomföra försämringar av en redan antagen lag, som här otvivelaktigt åsyftas i den motion, som nu remitteras.

Vida längre i försämring går ju den motion i samma ämne, som förut remitterats, nämligen den av herr *Lindman m. fl.*, som direkt yrkar på upphävande av hela lagen. Motionärerna hava till stöd därför åberopat en del fakta från utlandet som redan när lagen behandlades så grundligt vederlades, att man hade orsak att vänta sig att icke få denna argumentation emot sig en gång till. Man behöver blott erinra om en enda sak för Englands vidkommande, som även berördes i den debatt, som gick av stapeln, när lagen antogs, nämligen att där hade redan inträtt ett sådant förhållande, att över sex miljoner av landets arbetare hava åtta-timmarsdagen genomförd, ja, man har där gått ned ända till 44 timmar i veckan. Om denna sak torde man därför vid detta tillfälle icke behöva säga något, men det kunde ju väntas, att man vid denna riksdag från det hållet skulle komma fram med något dylikt, just på grund av att man redan innan lagen börjat tillämpas rent av saboterat densamma från den sidan. Jag tager mig även friheten erinra om det utskottsutlåtande, som framlades, när lagen antogs, och i vilket utskottet — jag vill icke säga högern, men den samverkande vänstern inom utskottet — gick på den linjen, att man åsyftade med lagens antagande även en höjning av arbetarnas levnadsstandard. Nu frågar man sig: skola arbetarna, när lagen är antagen av statsmakterna,

Vid remiss av
motionen
nr 185.
(Forts.)

för att få detta sitt krav genomfört behöva vidtaga de åtgärder, som de gjort? När man inom statens verksamhet förminskat arbetstiden, har man alltid gått på den linjen, att kompensera arbetarna för den minskade förtjänst, som inträtt vid en sådan förändring. Men här finnes icke någon antydning till, att man från deras sida, som nu ämnar sabotera lagen, kommer att gå på den linjen. De ha förut en gång åberopat, att det icke finns möjlighet att tänka sig en höjning av arbetsintensiteten för att kompensera den tid, som går förlorad genom antagande av lagen om förkortad arbetstid. Detta måste de då ha varit medvetna om, med hänsyn till att de haft tillgång till statistik över de arbetsprestationer, som utförts, särskilt under kristiden. Ett av våra största fackförbund har ju också med siffror kunnat bevisa, att arbetsintensiteten under kristiden uppdrivits till en sådan höjd, att det icke finns möjlighet att leta upp något som helst område, där man kan komma till en högre arbetsintensitet. Man kan också fastslå, att arbetaren icke fått kompensation för ökningen av levnadsomkostnaderna. Därtill skulle de nu också lida under trycket av minskad arbetsförtjänst på grund av det hårda motståndet från en klass inom samhället, som icke vill underordna sig statsmakternas beslut i detta fall, utan i stället saboterar en lag, som är antagen och som är till fördel för hela arbetarklassen. Man har från den andra sidan alltid åberopat, att man skall lyda en lag, som antagits av den lagstiftande församlingen. Men, hur tro herrarna från det hållet, att man skall kunna vinna gehör för dessa idéer, som man enligt deras förmenande ovillkorligen, om man vill ha lugn i samhället, måste vid varje tillfälle strängt hålla på, när man nu själv vid detta tillfälle saboterar denna lag och gör sig snart sagt, utan att begagna något överord, skyldig till lagbryteri i denna fråga?

Man har därför osökt anledning att vid detta tillfälle fråga den nu sittande regeringen, om den verkligen går på den linjen att här låta en klass i samhället på grund av vissa privilegier, som den innehaft, sabotera en lag, som genomförts i samverkan från vänsterns sida. Låter regeringen det sociala krig, som nu står för dörren, bli verklighet, då har regeringen icke i någon mån skapat sig den auktoritet, som enligt dess förmenande anses nödvändig för att kunna upprätthålla ordning i samhället. Arbetarna ha en gång för alla av sagt sig allt ansvar för de åtgärder, som de måste vidtaga med hänsyn till den situation, som inträder. Av allt att döma komma arbetsgivarna att vid detta tillfälle slunga lockoutklubban över arbetarna, och då har man anledning att fråga sig: hur ställer sig regeringen till frågan om hel och full kompensation för den minskade arbetsförtjänsten? Om den står på den ståndpunkten, att arbetarna skola ha detta, vilka medel tänker den använda för att få detta krav genomfört? Regeringen är direkt engagerad i den sociala strid, som nu rasar, på grund av att statsmakterna antagit åttatimmarslagen, och det är dess skyldighet att se till, att denna lag icke saboteras genom ingripande från en annan klass i samhället. Tänker regeringen vidtaga några verkliga åtgärder för att få detta krav

genomfört? Man behöver icke få svar på denna fråga nu. Det skall kanske bli ett annat tillfälle, när man i denna fråga kommer att begära ett direkt och korrekt svar, som regeringen icke på något sätt kan undandraga sig att lämna, och jag hoppas, att man, när detta tillfälle kommer, skall få svar.

Herr talman! Jag har för närvarande intet yrkande.

Vidare anfördes ej. Kammaren beslöt hänvisa ifrågavarande motion jämte det i anledning av densamma inom kammaren nu afgivna yttrandet till behandling av lagutskott.

Härefter föredrogos övriga på bordet liggande motioner; och överlämnades därvid

till behandling av lagutskott motionen nr 186, av herr *Hallén*;

till jordbruksutskottet motionerna:

nr 187 och 188, av herr *Sjöblom*;

nr 189, av herr *Hansson* i Rättvik;

nr 190, av herr *Carlsson* i Frosterud;

nr 191, av herrar *Welin* och *Bengtsson* i Norup;

nr 192, av herr *Vennerström*;

nr 193, av herr *Runefors*;

nr 194, av herr *Hedlund*;

nr 195, av herr *Ander*; samt

nr 196, av herrar *Jeppsson* och *Jönsson* i Fridhill;

till behandling av lagutskott motionen nr 197, av herr *Eriksson* i Grängesberg.

till jordbruksutskottet motionerna:

nr 198, av herr *Osberg*;

nr 199 och 200, av herr *Ryberg m. fl.*;

nr 201, av herr *Brännström*; och

nr 202, av herr *Öberg m. fl.*;

till kammarens tredje tillfälliga utskott motionerna:

nr 203, av herr *Andersson* i Knapasjö; och

nr 204, av herr *Andersson* i Knapasjö m. fl.;

till statsutskottet motionen nr 205 av herr *Hansson* i Rättvik;

till kammarens tredje tillfälliga utskott motionen nr 206 av herr *Pettersson* i Södertälje;

till kammarens andra tillfälliga utskott motionen nr 207 av herrar *Osberg* och *Olsson* i Kollungeröd;

till kammanrens fjärde tillfälliga utskott motionen nr 208 av herr *Olsson* i Mora;

till kammarens första tillfälliga utskott motionen nr 209 av herr *Jonsson* i Hökhult m. fl.;

Vid remiss av
motionen
nr 185.
(Forts.)

till kammarens fjärde tillfälliga utskott motionen nr 210 av herr *Hage*;

till kammarens andra tillfälliga utskott motionen nr 211 av herr *Hage*;

till kammarens första tillfälliga utskott motionerna:

nr 212, av herr *Hage*; och

nr 213, av herr *Carlström*;

till kammarens femte tillfälliga utskott motionerna nr 214 och 215 av herr *Hage*;

till kammarens tredje tillfälliga utskott motionen nr 216 av herrar *Hallén* och *Hansson* i Gårda;

till kammarens femte tillfälliga utskott motionen nr 217 av herr *Vennerström m. fl.*;

till konstitutionsutskottet motionen nr 218 av herr *Moberger m. fl.*;

till bankoutskottet motionerna:

nr 219, av herr *Hansson* i Rättvik;

nr 220, av herr *Leander m. fl.*;

nr 221, av herr *Werner*; och

nr 222, av herr *Hage m. fl.*;

till statsutskottet motionerna:

nr 223, av herr *Lagerkvist*;

nr 224 och 225, av herr *Molin* i Dombäcksmark;

nr 226, av herr *Olsson* i Rösta;

nr 227, av herr *Welin m. fl.*;

nr 228, av herr *Jönsson* i Fridhill *m. fl.*;

nr 229, av herrar *Persson* i Fritorp och *Jönsson* i Slätåker;

nr 230, av herr *Olsson* i Berg *m. fl.*;

nr 231, av herr *Andersson* i Knäppinge *m. fl.*;

nr 232 och 233, av herr *Werner*; och

nr 234, av herr *Bäcklund*;

till bevillningsutskottet motionerna:

nr 235, av herr *Karlsson* i Surte *m. fl.*; och

nr 236, av herr *Sävström m. fl.*;

till statsutskottet motionen nr 237 av herr *Sävström m. fl.*;

till bevillningsutskottet motionerna:

nr 238, av herr *Sävström m. fl.*

nr 239, av herr *Olsson* i Mora *m. fl.*;

nr 240, av herr *Igel m. fl.*;

nr 241, av herr *Corneliusson m. fl.*;

nr 242, av herr *Carlsson* i Solberga;

nr 243, av herr *Werner m. fl.*; samt

nr 244 och 245, av herr *Hallén m. fl.*;

till behandling av lagutskott motionerna:

- nr 246, av herr *Johansson* i Olstorp;
- nr 247, av herr *Molin* i Dombäcksmark;
- nr 248, av herr *Zander*;
- nr 249, av herr *Vennerström m. fl.*;
- nr 250 och 251, av herr *Vennerström m. fl.*;
- nr 252, av herr *Jönsson* i Fridhill *m. fl.*;
- nr 253, av herrar *Olsson* i Kullenbergstorp och *Westman*;
- nr 254, av herr *Johansson* i Olstorp; och
- nr 255, av herr *Bergström* i Bäckland; samt

till jordbruksutskottet motionerna:

- nr 256, av herr *Alvin*;
- nr 257, av herr *Molin* i Dombäcksmark;
- nr 258, av herr *Johansson* i Olstorp;
- nr 259, av herr *Welin*;
- nr 260, av herrar *Alexandersson* och *Olsson* i Kollungeröd;
- nr 261, av herr *Johansson* i Hässlås *m. fl.*; och
- nr 262, av herr *Osberg m. fl.*

§ 5.

Föredrogs och lades till handlingarna bankoutskottets memorial, nr 1, med överlämnande av fullmäktiges i riksbanken till bankoutskottet avgivna berättelse.

§ 6.

Härpå föredrogs vart efter annat jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse av rätt till betarbetande av icke inmutningsbara mineralfyndigheter å kronojord;

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse av kronan tillhörande jordägarandelar i gruvor; och

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avstående i vissa fall av mark från kronoegendomar eller upplåtande av nyttjanderätt eller servitutsrätt till sådan mark.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls av kammaren.

§ 7.

Avgåvos följande motioner, nämligen av:

herr *Sköld*, nr 263, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ytterligare åtgöranden för en vidgad folkbildningsverksamhet och åstadkommande av förädlade nöjen för ungdomen;

herr *Vahlstedt*, nr 264, om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om jordbrukets bedrivande för statens egen räkning å vissa kronoegendomar;

herr *Viklund* i Oviken, nr 265, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående bondebefolkningens rätt till kreatursbete å renbeteslanden i fjälltrakterna;

herrar *Fast* och *Hansson* i Gårda, nr 266, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 24, med förslag till förordning om särskilda avdrag vid 1920 års taxering till bevillning för inkomst;

herr *Svedberg m. fl.*, nr 267, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 22, med förslag till förordning om uppskattning av mark i och för framdeles skeende taxering till jordvärde- eller jordräntestegringskatt m. m.; och

herr *Olsson* i Kullenbergstorp *m. fl.*, nr 268, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 15, med förslag till ny giftermålsbalk m. m.

Nämnda motioner blev på begäran bordlagda.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag.

§ 9.

Interpellation.

Ordet begärdes härefter av

Herr *Werner*, som yttrade: Herr talman, mina herrar! Asylrätten har haft gamla anor i Sverige, och politiska flyktingar ha i vårt land tidigare kunnat finna en fristad undan förföljelser från de makthavande i egna länder. I viss mån är asylrätten även skyddad i vår nu gällande utvisningslag. Men tyvärr har under den senare tiden allt oftare förekommit, att de underordnade myndigheterna, och stundom regeringen själv, genom ett godtyckligt förfarande kränkt denna hävdvunna asylrätt på ett sätt, som djupt upprört stora lager av vårt folk.

Som exempel på vad som i detta avseende under senare tiden förekommit tillåter jag mig här påvisa följande fall.

För omkring en månad sedan häktades i Stockholm tvenne utlänningar, tysken *W. Münzenberg* och amerikanaren *Nathan Charbrow* på den grund, att de här uppehållit sig på falskt pass. Denna förseelse kan, när den beivras — vilket som bekant icke alltid sker eller behöver ske, såsom fallet *Ludendorff* visar — medföra utvisning ur riket. Asylrättens innebörd kräver emellertid, att en sådan utvisning, när den drabbar politiska flyktingar, verkställs på ett sätt, som ej ger den karaktär av en formlig utlämning till det land,

varifrån vederbörande flytt, eller där han har att vänta förföljelse, och straff. Trots denna säkert ganska allmänt erkända grundsats har emellertid Münzenberg under rätt så hemlighetsfulla förhållanden skickats till Tyskland, och beträffande Charbrow har jag i dag erfarit, att man på liknande sätt under de allra närmaste dagarna tänker expediera honom till Amerika. Nu vet en var, vilken oerhörd förföljelse som för närvarande pågår i Amerika mot alla, som lysa en kommunistisk åskådning, och även mot mera moderata socialister — andra kammarens talman visste vid sin hemkomst från Amerika att berätta, vilken upprörande rättsosäkerhet som för närvarande råder i detta land. Charbrows utvisning kommer därför med säkerhet att bli liktydig med en utlämning, och man måste därför på det skarpare protestera mot en sådan åtgärd, så mycket mer som han själv begärt att bli sänd till Ryssland och ej till Amerika.

Även i fråga om behandlingen av en del finska flyktingar föreligger ett flertal fall av upprörande beskaffenhet, av vilka här må anföras följande, som även ställer vissa svenska polis- och fängelsemyndigheter i en föga smickrande belysning. Den 15 september 1919 ankommo från Åland till Grisslehamn trenne finska flyktingar, Artur Hellman, Kaarlo Kiviniemi och Yrjö Kiviniemi. De uppgåvo sig vara politiska flyktingar, som förföljdes, därför att de deltagit på den röda sidan i revolutionen och därför väntade straff i Finland. I saknad av pass häktades de av landsfiskalen i Väddö herr Lindblad, vilken avsände dem till Stockholm, och märkligt nog avfordrades dem betalning med kr. 6 — eller 30 finska mark — per person för denna fängstransport. I Stockholm höllos de häktade i 23 dygn. Regeringen bestämde sedan, att de skulle förpassas från Sverige med valfrihet mellan Finland och Ryssland. Då någon möjlighet icke fanns att under den närmaste tiden kunna komma till Ryssland och då flyktingarna, till dess sådan möjlighet yppade sig, skulle hållas i fängelse, är det rätt förklarligt, att de valde Finland trots risken att återkomma dit. Efter en färd till Haparanda under rätt brutala förhållanden skickades de över till Torneå, och då de finska myndigheterna därstädes frågade vad de gjort, svarade en av fångförarna, »att de kommit utan pass och ha outhärdat brott i Finland». Det är att märka, att de finska myndigheterna icke begärt deras utlämnande, vadan fängvaktarens uppträdande måste anses i hög grad klandervärdt. Två av här ifrågavarande flyktingar ha sedan dömts, den ene till fyra och ett halvt års tukthus, den andre till tolv år, under det att den tredje ännu väntar sin dom.

Med stöd av vad sålunda anförts tillåter jag mig till herr civilministern framställa följande spörsmål:

1) Är det på regeringens order, som Nathan Charbrow skall utlämnas till amerikanska myndigheterna, och

2) om regeringens beslut gäller utvisning men ej utlämning, är regeringen då beredd att förhindra en sådan utlämning genom polisen?

3) Kan det förväntas, att regeringen skyndsamt vidtager åt-

Interpellation. gärdar för förhindrande av underordnade myndigheters uppenbara
(Forts.) kränkning av asylrätten?

Ifrågavarande anhållan bordlades på begäran.

§ 10.

Föredrogos av herrar *Räf* och *Olsson* i Broberg gjorda framställningar att på grund av sjukdom erhålla ledighet från riksdagsgöromålen, herr *Olsson* i Broberg under 3 veckor fr. o. m. den 25 och herr *Räf* under 4 veckor fr. o. m. den 26 innevarande januari; och blevo berörda framställningar av kammaren bifallna.

Vidare beviljades ledighet åt

herr		under	5 dagar	fr. o. m.	den 27 jan.,	
»	<i>Borggren</i>	»	6	»	»	» 26 »
»	<i>Månsson</i> i Erlandsro	»	4	»	»	» 25 »
»	<i>Nilsson</i> i Tänga	»	10	»	»	» 26 »
»	<i>Thore</i>	»	6	»	»	» 26 »
»	<i>Persson</i> i Fritorp	»	8	»	»	» 25 »
»	<i>Moberger</i>	»	4	»	»	» 26 »
»	<i>Magnusson</i> i Kalmar	»	5	»	»	» 25 »
»	<i>Svanberg</i>	»	3	»	»	» 26 »
»	<i>Ericson</i> i Obergå	»	12	»	»	» 27 »
»	<i>Eriksson</i> i Ökna	»	5	»	»	» 27 »
»	<i>Corneliusson</i>	»	5	»	»	» 27 »
»	<i>Fast</i>	»	6	»	»	» 27 »
»	<i>Carlsson</i> i Solberga	»	10	»	»	» 26 »
»	<i>Alvin</i>	»	6	»	»	» 27 »
»	<i>Hellberg</i>	»	6	»	»	» 26 »
»	<i>Johansson</i> i Kullersta	»	3	»	»	» 27 »
»	<i>Danielsson</i>	»	10	»	»	» 26 »
»	<i>Aarnseth</i>	»	4	»	»	» 26 »
»	<i>Hedvall</i>	»	10	»	»	» 26 »
»	<i>Smedberg</i>	»	8	»	»	» 26 »
»	<i>Olsson</i> i Rösta	»	8	»	»	» 26 »
»	<i>Åhrberg</i>	»	8	»	»	» 26 »
»	<i>Schill</i>	»	6	»	»	» 27 »
»	<i>Larsson</i> i Kroken	»	8	»	»	» 27 »
»	<i>Johansson</i> i Brånalt	»	10	»	»	» 26 » och
»	<i>Karlsson</i> i Sandviken	»	6	»	»	» 26 »
»	<i>Olsson</i> i Golvvasta	»				

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3.32 e. m.

In fidem
Per Cronvall.